

УДК 616.5:616-071.2:616.514

КОРЕЛЯЦІЙНІ ЗВ'ЯЗКИ АНТРОПОМЕТРИЧНИХ, СОМАТОТИПОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА КОМПОНЕНТІВ МАСИ ТІЛА ІЗ ЗАХВОРЮВАННЯМ НА ПСОРІАЗ

С.В. Дмитренко

Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова

Ключові слова: псоріаз, соматотип, кореляційні зв'язки.

При різноманітних патологічних процесах норма реакції генотипу суттєво визначає межі клінічної варіабельності й патоморфозу виявів хвороб. Ця норма реакції на фенотипічному рівні реєструється по макроморфологічній підсистемі загальної конституції, її морфофенотипу (соматичному типу, соматотипу, типу будови тіла). Тобто соматотип є структурним відображенням конституції, утворює її вісь, основу [1—3, 6, 7]. Соматотип являє собою зовнішній, найдоступніший дослідженням та вимірам, відносно стійкий в онтогенезі вияв генотипу людини і загалом відображає головні особливості динаміки онтогенезу, метаболізму, загальної реактивності організму й біотипологію особистості [4, 5]. Тому визначення ознак фенотипу, які перебувають у тісних причинно-наслідкових зв'язках з різними ланками патогенезу будь-якого мультифакторного захворювання, має виняткову роль в обґрунтуванні спадкової природи схильності або резистентності до псоріазу.

Мета роботи — встановлення кореляційних зв'язків антропометричних, соматотипологічних показників та компонентів маси тіла із захворюванням на псоріаз.

Матеріали та методи дослідження

На базі шкірно-мікологічного відділення ВКЛ ст. Вінниця відібрано для антропогенетичних досліджень 24 чоловіка, хворих на псоріаз обмеженої форми і 70 — поширеної віком від 22 до 35 років та 12 жінок з обмеженим псоріазом і 42 — з поширеним віком від 21 до 35 років. Антропометричне обстеження за схемою В.В. Бунака передбачає визначення тотальних (довжини і маси тіла), парціальних (поздовжніх, обвідних, поперечних, передньо-задніх) розмірів й товщини шкірно-жирових складок.

Для оцінення соматотипу використано математичну схему J. Carter і V. Heath [10]. Соматотип визначається трьома послідовними числами. Кожне число (бал) являє собою оцінку одного з трьох первинних компонентів статури, якими вирізняються індивідуальні варіанти форми і будови тіла людини. Перший компонент, ендоморфний (F), характеризує ступінь розвитку жирової тканини. Другий компонент, мезоморфний (M), визначає відносний розвиток м'язів і кісткових елементів тіла. Третій ком-

понент, екторморфний (L), відображає відносну витягнутість тіла людини і є сполучним між ендоморфною і мезоморфною характеристиками статури.

Для визначення жирового, кісткового і м'язового компонентів маси тіла використовували спеціальні формули J. Matiegka [11]. Кореляційний аналіз зв'язків псоріазу з антропометричними, соматотипологічними показниками та компонентним складом тіла проводили за допомогою статистичного пакета Statistica 5.5 з використанням параметричних і непараметричних методів оцінки результатів.

Результати та їхнє обговорення

У чоловіків встановлено такі вірогідні кореляційні зв'язки антропометричних, соматотипологічних показників і компонентів маси тіла із захворюванням на псоріаз (таблиця): прямі слабкі — з товщиною шкірно-жирової складки на животі ($r = 0,28$) і типом соматотипу ($r = 0,26$); зворотні слабкі — з обводами стегна ($r = -0,25$), шиї ($r = -0,25$) і кисті ($r = -0,24$), нижньогрудним розміром ($r = -0,25$) і шириною плечей ($r = -0,25$); прямі середньої сили — з товщиною шкірно-жирових складок на задній ($r = 0,47$) і передній ($r = 0,54$) поверхнях плеча, на передпліччі ($r = 0,46$), на груді ($r = 0,39$), на боці ($r = 0,38$), на стегні ($r = 0,34$) і на гомілці ($r = 0,34$), з ендоморфним компонентом соматотипу ($r = 0,38$) і жировою масою тіла ($r = 0,32$); зворотні середньої сили — з обводом плеча в напруженому стані ($r = -0,54$), обхватом стопи ($r = -0,34$) і м'язовою масою тіла ($r = -0,34$).

У жінок були такі вірогідні кореляційні зв'язки антропометричних, соматотипологічних показників і компонентів маси тіла із захворюванням на псоріаз (див. таблицю): прямі слабкі — з шириною дистального епіфізу плеча ($r = 0,25$) і стегна ($r = 0,24$), обводом талії ($r = 0,23$), товщиною шкірно-жирових складок на животі ($r = 0,25$) і стегні ($r = 0,28$); зворотні слабкі — з довжиною тіла ($r = -0,20$), висотою надгрудинної точки ($r = -0,21$), обводом плеча в напруженому стані ($r = -0,25$), обводом гомілки у нижній третині ($r = -0,21$) і обводом кисті ($r = -0,22$), із середньогрудним розміром ($r = -0,26$) і м'язовою масою тіла ($r = -0,21$); прямі середньої сили — з обводом грудної клітки на видиху ($r = 0,40$), міжостьовою ($r = 0,31$) і міжребре-

Таблиця. Кореляційні зв'язки антропометричних, соматотипологічних показників та компонентів маси тіла із захворюванням на псоріаз у чоловіків і жінок

Показник	Чоловіки	Жінки
Маса тіла	-0,07	0,03
Довжина тіла	-0,18	-0,20*
Площа поверхні тіла	-0,11	-0,03
Висота надгрудинної точки	-0,11	-0,21*
Висота лобкової точки	-0,17	0,06
Висота плечової точки	-0,07	-0,11
Висота пальцевої точки	0,10	0,16
Висота вертельної точки	-0,05	0,13
Ширина дистального епіфіза плеча	0,18	0,25*
Ширина дистального епіфіза передпліччя	0,06	0,05
Ширина дистального епіфіза стегна	0,06	0,24*
Ширина дистального епіфіза гомілки	-0,06	0,09
Обвід плеча в напруженому стані	-0,54*	-0,25*
Обвід плеча в спокійному стані	0,18	0,15
Обвід передпліччя у верхній третині	-0,15	-0,03
Обвід передпліччя в нижній третині	-0,14	-0,05
Обвід стегна	-0,25*	-0,03
Обвід гомілки у верхній третині	-0,19	-0,09
Обвід гомілки в нижній третині	-0,04	-0,21*
Обвід шиї	-0,25*	-0,03
Обвід талії	0,10	0,23*
Обвід стегон	0,06	0,01
Обвід кисті	-0,24*	-0,22*
Обвід стопи	-0,34*	-0,13
Обвід грудної клітки на вдиху	-0,13	-0,02
Обвід грудної клітки на видиху	0,13	0,40*
Обвід грудної клітки в спокійному стані	-0,02	0,19
Середньогрудний розмір	-0,17	-0,26*
Нижньогрудний розмір	-0,25*	0,05
Сагітальний розмір грудної клітки	0,10	0,19
Ширина плечей	-0,25*	-0,08
Міжостьова відстань	0,20	0,31*
Міжребенева відстань	0,21	0,35*
Міжвертлюгова відстань	-0,05	-0,02
Поверхнева кон'югата		0,17
Шкірно-жирова складка на задній поверхні плеча	0,47*	0,50*
Шкірно-жирова складка на передній поверхні плеча	0,54*	0,54*
Шкірно-жирова складка на передпліччі	0,46*	0,62*
Шкірно-жирова складка під лопаткою	0,20	0,35*
Шкірно-жирова складка на груді	0,39*	0,48*
Шкірно-жирова складка на животі	0,28*	0,25*
Шкірно-жирова складка на боці	0,38*	0,32*
Шкірно-жирова складка на стегні	0,34*	0,28*
Шкірно-жирова складка на гомілці	0,34*	0,31*
Ендоморфний компонент соматотипу	0,38*	0,42*
Мезоморфний компонент соматотипу	-0,01	0,17
Ектоморфний компонент соматотипу	-0,06	-0,11
Тип соматотипу	0,26*	0,13
М'язова маса тіла	-0,34*	-0,21*
Кісткова маса тіла	0,01	0,08
Жирова маса тіла	0,32*	0,40*

Примітка. * Зв'язок вірогідний.

невою ($r = 0,31$) відстанями, товщиною шкірно-жирових складок на задній ($r = 0,50$) і передній ($r = 0,54$) поверхнях плеча, під лопаткою ($r = 0,35$), на груді ($r = 0,48$), на боці ($r = 0,32$) і на гомілці ($r = 0,31$), з ендоморфним компонентом соматотипу ($r = 0,42$) і жировою масою тіла ($r = 0,40$); прямий сильний — з товщиною шкірно-жирової складки на передпліччі ($r = 0,62$).

Кореляційні зв'язки між іншими антропометричними, соматотипологічними показниками і компо-

нентами маси тіла та псоріазом у чоловіків і жінок невірні (див. таблицю).

Висновки

Під час аналізу кореляційних зв'язків привертають увагу вірогідні прямі, переважно середньої сили зв'язки практично усіх підшкірно-жирових складок і як наслідок цього ендоморфного компонента соматотипу та жирової маси тіла за Матейком із захворюванням на псоріаз як у чоловіків, так і в жінок.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Загорова Т.А., Корнетов Н.А., Белобородова Э.И. Значение психофизической конституции в клинической оценке язвенной болезни // Мат. конф. «Актуальные вопросы биомедицинской и клинической антропологии». — Красноярск, 1997. — С. 127—128.
2. Коляденко В.Г., Дмитренко С.В. Деякі антропогенетичні аспекти псоріазу // Укр. журн. дерматол., венерол., косметол. — 2006. — № 3. — С. 9—10.
3. Корнетов Н.А. Клиническая антропология — методологическая основа целостного подхода в медицине. В кн.: Актуальные вопросы интегративной антропологии. Сб. трудов республиканской конференции. — Т. 1. — Красноярск: КрасГМА, 2001. — С. 36—44.
4. Корнетов Н.А. Основные постулаты Б.А. Никитюка в теории интегративной антропологии (памяти друга и соратника) // Сборник мат. конф. «Биомедицинские и биосоциальные проблемы интегративной антропологии». — Вып. 3, Т. 1. — СПб: Издательство СПбГМУ, 1999. — С. 5—8.
5. Никитюк Б.А., Хапалюк А.В. Конституциональные диссоциации и их клиническое значение // Мат. конф.

«Актуальные вопросы биомедицинской и клинической антропологии». — Красноярск, 1997. — С. 64—65.

6. Николаев В.Г., Гребенникова В.В., Ефремова В.П. и др. Интегративная антропология — методические подходы и результаты научных исследований // Саміт нормальних анатомів України та Росії: Зб. статей міжнар. конф., присвяченої року Росії в Україні. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — С. 97—104.

7. Никулина С.Ю., Шульман В.А., Пузырев В.П. и др. Конституциональная характеристика больных с нарушениями сердечной проводимости // Мат. конф. «Актуальные вопросы биомедицинской и клинической антропологии». — Красноярск, 1997. — С. 147—148.

8. Atasu M., Biren S. Ellis-van Creveld syndrome: dental, clinical, genetic and dermatoglyphic findings of a case // J. Clin. Pediatr. Dent. — 2000. — Vol. 24, N 2. — P. 141—145.

9. Arrieta M.I., Criado B., Martinez B. et al. Fluctuating dermatoglyphic asymmetry: genetic and prenatal influences // Ann. Hum. Biol. — 1993. — Vol. 20, N 6. — P. 557—563.

10. Carter J.L., Heath B.H. Somatotyping — development and applications. — Cambridge University Press, 1990. — 504 p.

11. Matiegka J. The testing of physical efficiency // Am. J. Phys. Anthropol. — 1921. — Vol. 2, N 3. — P. 25—38.

КОРРЕЛЯЦИОННЫЕ СВЯЗИ АНТРОПОМЕТРИЧЕСКИХ, СОМАТОТИПОЛОГИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ И КОМПОНЕНТОВ МАССЫ ТЕЛА С ЗАБОЛЕВАНИЕМ ПСОРИАЗОМ

С.В. Дмитренко

Установлена связь между особенностями строения тела и заболеванием мужчин и женщин Подольского региона Украины разными формами псоріаза. Наиболее выраженные связи выявлены с ендоморфным компонентом соматотипа и жировой массой тела.

CORRELATION OF ANTHROPOMETRIC, SOMATOTIPOLOGICAL INDEXES AND COMPONENTS OF BODY WEIGH WITH PSORIASIS

S.V. Dmitrenko

Connection between particularity of the body structure features of structure of body in men and women and disease different forms of psoriasis of Podolskiy region of Ukraine. Connections with endomorphic component os somatotropin and fatty body weigh were the most marked.